

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1932 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om tull å potatis.

Till bevillningsutskottet hava hänvisats följande motioner om tull å potatis, nämligen:

de likalydande motionerna nr 239 i första kammaren av herr *Pettersson* m. fl. och nr 358 i andra kammaren av herr *Hammarlund* m. fl., i vilka hemställts, »att riksdagen måtte besluta att potatis, rå, nyskördad (färsk) och inkommande under tiden 1 januari—15 juli åsattes en tullsats av 4 kronor för 100 kilogram, samt

att annan potatis, ävensom potatisflingor, åsattes en tullsats, gällande för hela året, av 2 kronor för 100 kilogram»; samt

motionen nr 243 i andra kammaren av herr *Persson* i Fritorp m. fl., i vilken hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att tull å potatis skall utgå med 1 krona per 100 kilogram».

Beträffande motiveringen för dessa förslag får utskottet hänvisa till motionerna.

Till en början må erinras, att riksdagen, på hemställan av bevillningsutskottet i avgivet betänkande nr 3, antagit ett av Kungl. Maj:t med proposition nr 59 framlagt förslag till förordning med tillägg till gällande tulltaxa, varigenom bland annat potatis, rå, nyskördad (färsk) och inkommande under tiden 1 januari—30 juni (tulltaxenummer 50, stat. nr 106) åsatts en tilläggstull av 7 kronor 50 öre för 100 kilogram. I nämnda betänkande besvarade utskottet jämväl de förevarande motionerna nr 239 i första och nr 358 i andra kammaren, i vad desamma avsåge tullen å dylik, under förra delen av året inkommande potatis, ävensom två likalydande motioner nr 172 i första och nr 124 i andra kammaren, i vad de avsåge samma varuslag.

Det återstår nu för utskottet att yttra sig över det i motionerna nr 239 i första och nr 358 i andra kammaren framställda förslaget om åsättande av en tull av 2 kronor för 100 kilogram å annan rå potatis, ävensom potatisflingor (tulltaxenummer 51, stat. nr 107) samt över det i motionen nr 243 i andra kammaren framställda förslaget om införande av en tull å dylik potatis av 1 krona för 100 kilogram.

Gällande
skydd för
potatis-
odlingen.

Potatisodlingen åtnjuter för närvarande icke något tullskydd, om man bortser från tullen å färsk potatis, inkommande under tiden 1 januari—30 juni, vilken tull mera har avseende å trädgårdsodlingen än å jordbruket men även i viss mån är att betrakta som en finanstill. Indirekt åtnjuter emellertid potatisodlingen ett skydd dels genom den jämförelsevis höga tullen å stärkelse (20 kronor för 100 kilogram), dels därigenom att en särskild skatt skall jämlikt förordning av den 25 juli 1912 (nr 170) erläggas för utländsk potatis liksom även för majs samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsesrika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse, dels ock slutligen därigenom att för brännvin, tillverkat vid bränneri under tid, då nyssnämnda slags ämnen där användas för brännvinstillverkning, skall enligt 27 § brännvinstillverkningsförordningen den 11 juni 1926 (nr 207) erläggas en särskild avgift, vartill motsvarighet icke finnes för brännvin, framställt ur uteslutande svensk potatis.

1931 års
riksdag.

Vid 1931 års riksdag föreslogs i två likalydande motioner, nr 111 i första och nr 168 i andra kammaren, en tull å till taxenummer 51 hänförlig potatis, ävensom potatisflingor, av 2 kronor för 100 kilogram. Dessa motioner föranledde emellertid, i enlighet med bevillningsutskottets hemställan, icke någon riksdagens åtgärd.

Statistik.

Jämlikt statistiska centralbyråns beräkningar uppgick skörden av potatis åren 1926—1931 till följande kvantiteter:

år 1926	1,952,676 ton	år 1929	1,885,430 ton
» 1927	975,192 »	» 1930	1,758,903 »
» 1928	1,707,689 »	» 1931 (prelim. uppg.)	1,497,778 »

Enligt tillgängliga uppgifter uppgick införseln av potatis, »annan rå», ävensom potatisflingor (taxenummer 51) under samma år samt första kvartalet 1932 till följande kvantiteter och värden (uppgifterna för år 1931 och 1:a kvartalet 1932 äro preliminära):

	Kvantitet ton	Värde kronor
1926	675	46,678
1927	16,460	1,447,434
1928	28,365	3,576,825
1929	427	49,666
därav $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{7}$	270	35,410
» $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$	157	14,256
1930	1,542	101,769
därav $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{7}$	679	52,299
» $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$	863	49,470
1931	14,199	785,514
därav $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{7}$	13,159	722,684
» $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{12}$	1,040	62,830
1932 $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{3}$	1,363	109,299

Beträffande införseln fördelning på tullkammardistrikt må anföras, att år 1928 infördes till Stockholm 21,104 ton och till Göteborg 4,891 ton, tillhoppa 25,995 ton eller 91.6 (74.4 + 17.2) procent av totalinförseln. År 1931 voro motsvarande siffror¹ för Stockholm 11,174 ton och för Göteborg 2,989 ton, tillhoppa 14,163 ton eller 99.8 (78.7 + 21.1) procent av totalinförseln.

Införseln av potatis (taxenummer 51) sker huvudsakligen från Estland. År 1931¹ infördes sålunda 14,091 ton från Estland, medan införseln från samtliga övriga länder uppgick till endast 108 ton, därav 49.5 ton i juni från Tyskland och 23.5 ton i juli från Italien.

De ovan återgivna statistiska siffrorna giva vid handen att, ehuru införseln av potatis år 1931 kraftigt ökat, denna dock alltjämt är mycket ringa i förhållande till skördens storlek. Införseln måste även antagas vara tämligen liten i förhållande till de kvantiteter inhemsk vara, som utbjudas och avsätts på den svenska marknaden. Till stöd för de föreliggande förslagen har emellertid främst åberopats, att det vore tämligen onödigt att till riket införa potatis, då tillgången på inhemsk vara vore fullt tillräcklig för att tillgodose behovet. Sålunda har i motionen nr 243 i andra kammaren framhållits, att det även vid låg potatisskörd inom landet förefunnes ett betydande överskott av potatis, som måste användas till utfodring av djur eller för tekniska ändamål, varjämte påpekats, att vid ökade avsättningsmöjligheter för matpotatis produktionen därav kunde utan svårighet ökas. Jämväl utskottet har funnit dessa synpunkter värda beaktande särskilt med hänsyn till det svåra läge, vari den svenska jordbruksnäringen för närvarande befinner sig. En väsentligt minskad eller helt utebliven import — densamma omfattade år 1931 omkring 14,200 ton med ett värde av nära 800,000 kronor — skulle otvivelaktigt innebära en icke oväsentlig förbättring av avsättningsmöjligheterna för svensk matpotatis och jämväl såtillvida vara till gagn för jordbruket, att ett högre pris i allmänhet bör av odlarna kunna utvinnas vid försäljning av potatisen till människoföda än vid dess användning till utfodring av djur. En tull å potatis bör därför, med den hämmande inverkan å införseln denna skulle utöva, enligt utskottets uppfattning vara ägnad att åvägabringa bättre avsättningsförhållanden för svensk potatis. Därjämte må framhållas att, även om tullen, med hänsyn till den inhemska produktionens omfattning, icke kan beräknas nämnvärt påverka priset å matpotatis inom landet, tullen dock i så måtto bör kunna främja odlarnas intressen beträffande prisbildningen, att tullen försvårar uppkomsten av sådana störningsföreteelser å marknaden inom våra större konsumtionsområden, som nu stundom åtföljt utbudet därstädes av utländsk potatis.

Då utskottet sålunda funnit sig böra tillmäta en tull å potatis värde ur skyddssynpunkt för jordbruket, har utskottet härvid dock icke förbisett,

*Utskottets
yttrande.*

¹ Uppgifterna äro endast preliminära.

att, såsom jämväl 1931 års bevillningsutskott (betänkande nr 21) erinrade, frågan om åvägabringande av bättre avsättningsförhållanden inom landet för svensk potatis i icke ringa mån är en fråga om organisation av försäljningen samt om nedbringande av kostnaderna för transport av potatisen från produktionsorten, till den icke sällan långt därifrån belägna konsumtionsorten.

Emellertid är för närvarande riksdagens handlingsfrihet i vad avser beredande av tullskydd åt potatisodlingen i viss omfattning begränsad. Den nuvarande tullfriheten beträffande potatis är nämligen genom 1926 års handels- och sjöfartstraktat mellan Sverige och Tyska riket bunden, såvitt angår potatis, inkommande under tiden 1 augusti—31 december. I vilken utsträckning andra hänsyn av handelspolitisk natur i detta sammanhang måste beaktas, undandraget sig dessutom utskottets bedömning. Utskottet har därför ansett sig böra förordna, att frågan om tullskydd åt potatisodlingen inom riket genom Kungl. Maj:ts försorg göres till föremål för närmare utredning vid tidpunkt, som härför må befinnas lämplig, varvid frågans handelspolitiska sida jämväl bör komma under övervägande.

Utskottet har emellertid tillika, under beaktande av de allvarliga svårigheter, med vilka vår jordbruksbefolkning har att kämpa, funnit skäl tala för att redan nu, i avvaktan på resultatet av nämnda utredning och med begagnande av den möjlighet som för närvarande står öppen, en tull av tillfällig karaktär åsättes potatis, inkommande under tiden 1 januari—31 juli. Det skulle visserligen häremot kunna invändas, att införseln, som hittills till övervägande del ägt rum under nämnda månader av året, komme att förskjutas till månaderna närmast före årsskiftet, då allmän tullfrihet för potatis åtnjutes, och att tullens verkan därför skulle bliva av fömligen ringa betydelse. Ehuru denna invändning måste anses i viss mån befogad, hava dock de olägenheter i nämnda hänseende, som kunna tänkas uppkomma, synts utskottet vara mindre betydande i jämförelse med de fördelar, som stå att vinna genom en under årets sju första månader gällande tull å potatis. Utskottet har därför stannat vid att föreslå en sådan tillfällig tull, vilken synts utskottet böra tillsvldare utgå med en krona för 100 kilogram.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte,

i anledning av ej mindre de likalydande motionerna I: 239 av herr Pettersson m. fl. och II: 358 av herr Hammarlund m. fl. än även motionen II: 243 av herr Persson i Fritorp m. fl.,

1) besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, dels att frågan om beredande av tullskydd åt potatis-

odlingen inom riket måtte göras till föremål för närmare utredning vid tidpunkt, som härför må befinnas lämplig, och frågans handelspolitiska sida därvid jämväl tagas under övervägande, dels ock att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga det förslag, var till utredningen må föranleda; samt

2) besluta, såsom tillägg till gällande tulltaxa, att från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, vid införsel från utlandet av vara av nedan omförmält slag tull skall utgå efter följande grund:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tull för 100 kg kronor
ur 51	ur 107	Potatis: rå: — — — — — annan, inkommande under tiden 1 januari— 31 juli N	1:—

Stockholm den 25 april 1932.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg, Örne, Ericson i Obergå*, Björnsson, Jönsson i Slätåker, Jönsson i Boa, Lövgren i Nyborg, Björklund, Nilsson i Hörby, Forssberg*, Wijkström*, Östergren*, Larsson i Örbyhus*, Ericson i Boxholm, Anderson i Storegården, Werner, Heiding*, Johansson i Krogstorp och Ander*.

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservation

av herrar *Bärg, Örne, Björnsson, Lövgren* i Nyborg, *Björklund, Östergren, Ericson* i Boxholm och *Werner*, vilka anförde:

»De av utskottet lämnade uppgifterna angående skörd och import av potatis visa bland annat, att den totala årsförbrukningen av potatis, däri inräknat vad som åtgår för brännvinsbränning och stärkelsetillverkning, efter ett missväxtår sådant som 1928 icke nämnvärt överstiger 1,000,000 ton. Då medelskörden av potatis under de senaste årtiondena överskridit denna siffra med icke mindre än 7 à 800,000 ton, framgår härav, att en mycket betydande del av potatisskörden under normala år måste utnyttjas till kreatursfoder. Det kommer därför i vanliga fall alltid att finnas ett stort överskott av till människoföda användbar potatis, och priset å denna regleras då av priset på andra stärkelsehaltiga fodermedel, särskilt majs. Även en mycket hög tullsats måste under sådana omständigheter bli utan verkan, så framt icke producenterna genom monopolistiska åtgärder kunna reglera utbudet av potatis.

Den obetydliga import av potatis, vilken även under dylika år trots överskottet på hemmamarknaden äger rum, anses bero därpå, att handeln med inhemsk potatis icke är tillfredsställande ordnad i fråga om transporter, sortering o. d.

Å andra sidan är en större eller mindre import av potatis alltid nödvändig efter missväxtår. De redan utan tullskydd höga prisen skulle då utan tvivel drivas ytterligare i höjden genom en tullsats sådan som den av utskottsmajoriteten föreslagna. Tullen skulle emellertid då få karakteren av en konsumtionsskatt, vilken skulle belasta de allra fattigaste folkgrupperna alldeles särskilt hårt och orättfärdigt, eftersom dessa i allmänhet konsumera väsentligt mycket mera potatis per hushållsmedlem än de bättre bemedlade.

De av utskottet lämnade uppgifterna om vår potatisimport visa också, att denna till alldeles övervägande del kommer från ett enda land, Estland, med vilket land vi även i övrigt ha ett ej ringa handelsutbyte. Den handelspolitiska betydelse, som frågan om införande av tull på potatis till följd härav kan ha, synes icke hava tillräckligt beaktats av utskotts-majoriteten.

Under åberopande av det nu anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte avslå såväl utskottets hemställan som de i ämnet väckta motionerna.»